



Przemiany rodziny w Polsce
z perspektywy demografa

II Kongres Demograficzny
Warszawa, 16.10.2012



Wybór pomiędzy kohabitacją a małżeństwem -
wpływ na relacje młodego pokolenia z rodzicami.

Anna Baranowska-Rataj

Instytut Statystyki i Demografii

Szkoła Główna Handlowa



Wprowadzenie

- ▶ literatura na temat barier rozpowszechniania się kohabitacji w konserwatywnych społeczeństwach:
 - rola relacji ze starszym pokoleniem, w szczególności z rodzicami (Nazio & Blossfeld 2003; Di Giulio & Rosina 2004, 2007; Schröder 2008)
 - młodzi ludzie starają się unikać wyborów życiowych które kłółyby się z wartościami i postawami rodziców
 - wybór kohabitacji (zamiast małżeństwa) mógłby pogorszyć relacje z rodzicami, osłabiając tym samym emocjonalne i materialne wsparcie otrzymywane przez młodych ludzi od rodziców
- ▶ rola kontekstu specyficznego dla danego kraju:
 - rola religii katolickiej
 - tradycja, przywiązanie do instytucji małżeństwa
 - rola więzów rodzinnych
 - ograniczenia polityki państwa w sferze wsparcia dla młodych osób

Pytania badawcze

- ▶ konsekwencje wyboru kohabitacji jako formy pierwszego związku dla relacji z rodzicami:
 - wpływ na satysfakcję z relacji z rodzicami
 - wpływ na częstotliwość spotkań z rodzicami
 - wpływ na szanse otrzymywania materialnego wsparcia od rodziców

 - ▶ wkład w dotychczasową dyskusję na temat powiązań pomiędzy formowaniem związków wśród młodych osób a relacjami międzypokoleniowymi:
 - rozszerzenie geograficznego zakresu badań (dotychczas głównie *case study* Włoch)
 - hipotezy na temat wpływu kohabitacji na międzygeneracyjne relacje przetestowano w jednym badaniu jakościowym (Schröder 2008) i w jednym badaniu ilościowym ograniczonym do analizy częstotliwości spotkań młodych osób z rodzicami (Nazio & Saraceno 2012)
 - próba uwzględnienia selekcji do grupy osób które decydują się na kohabitację
-

Dane

- ▶ źródło danych: *Panelowe badanie przemian relacji między pokoleniami, w rodzinie oraz między kobietami i mężczyznami: Generacje, rodziny i płeć kulturowa*
 - dobór próby do analiz: kohorty urodzone w latach 1970-1993, próba nie obejmuje osób których rodzice nie żyją i osób mieszkających z rodzicami
 - ▶ zmienne zależne:
 - satysfakcja z relacji z ojcem i z matką
 - częstotliwość spotkań z rodzicami
 - szanse otrzymywania materialnego wsparcia od rodziców
 - ▶ kluczowa zmienna objaśniająca - typ pierwszego związku: małżeństwo vs. kohabitacja
 - ▶ zmienne kontrolne: charakterystyki młodych osób + charakterystyki rodziców + czas który upłynął do utworzenia danego związku, czas od zawarcia pierwszego związku do momentu badania, obecny status cywilny
-

Metody analiz

- ▶ pierwszy krok: standardowe uporządkowane modele probitowe
- ▶ drugi krok: uporządkowane modele probitowe z korektą selekcji (Sajaia 2008)
 - modele dwurównaniowe: estymacja równoczesna (1) równania selekcji do grupy kohabitujących oraz (2) równania dla zmiennych mierzących jakość relacji młodych ludzi z rodzicami
 - korekta efektu selekcji do grupy osób kohabitujących w pierwszym związku
 - zmienna wykluczona z równania dla zmiennych wynikowych: religijność w domu rodzinnym (gdy respondenci mieli 15 lat)

Satysfakcja z relacji z matką wśród kobiet i mężczyzn.								
	standard probit model for women		model with selection correction for women		standard probit model for men		model with selection correction for men	
	coef.	s.e.	coef.	s.e.	coef.	s.e.	coef.	s.e.
Typ pierwszego związku (ref. małżeństwo)								
kohabitacja	-0.19**	(0.08)	-0.69**	(0.32)	-0.10	(0.08)	-1.03***	(0.22)
Indywidualne charakterystyki								
wiek	0.00	(0.07)	-0.01	(0.07)	0.05	(0.07)	0.02	(0.07)
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	0.14	(0.11)	0.18*	(0.11)	-0.10	(0.11)	-0.10	(0.11)
średnie	0.12	(0.09)	0.12	(0.09)	-0.06	(0.10)	-0.07	(0.09)
podstawowe	-0.18	(0.16)	-0.12	(0.17)	-0.23	(0.19)	-0.15	(0.19)
uczeń/student	-0.22**	(0.10)	-0.19*	(0.10)	0.04	(0.13)	0.11	(0.13)
Czas od ukończenia 15 lat do zawarcia pierwszego związku	0.02	(0.07)	0.01	(0.07)	-0.04	(0.07)	-0.04	(0.07)
Czas od zawarcia pierwszego związku	-0.01	(0.07)	-0.01	(0.07)	-0.06	(0.07)	-0.05	(0.07)
Obecnie w związku małżeńskim	0.03	(0.11)	0.01	(0.10)	-0.30***	(0.12)	-0.29***	(0.10)
Obecnie pracuje	-0.05	(0.07)	-0.06	(0.07)	0.10	(0.13)	-0.02	(0.14)
Religijność	0.27***	(0.07)	0.21***	(0.08)	0.19**	(0.08)	0.11	(0.07)
Background rodzinny								
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	-0.15	(0.13)	-0.08	(0.14)	-0.08	(0.14)	0.07	(0.14)
średnie	0.02	(0.08)	0.08	(0.09)	-0.03	(0.09)	0.05	(0.09)
podstawowe	-0.10	(0.08)	-0.11	(0.08)	-0.06	(0.10)	-0.18*	(0.10)
Rodzice rozwiedzeni	-0.51***	(0.18)	-0.34	(0.21)	0.01	(0.25)	0.17	(0.25)
Czas dojazdu do domu rodziców (w godz.)	0.01	(0.01)	0.01	(0.01)	-0.02	(0.02)	-0.01	(0.01)
Korelacja reszt w obu równaniach			0.31	(0.21)			0.65***	(0.19)
Logarytm wiarygodności	-2002.1		-2791.8		-1576.2		-2164.8	
N	1452		1452		972		972	

Satisfakcja z relacji z ojcem wśród kobiet i mężczyzn.								
	standard probit model for women		model with selection correction for women		standard probit model for men		model with selection correction for men	
	coef	s.e	coef	s.e	coef	s.e	coef	s.e
Typ pierwszego związku (ref. małżeństwo)								
kohabitacja	-0.19**	(0.08)	-0.72***	(0.26)	-0.07	(0.08)	-0.86***	(0.26)
Indywidualne charakterystyki								
wiek	-0.05	(0.07)	-0.06	(0.06)	0.04	(0.07)	0.01	(0.07)
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	0.05	(0.10)	0.09	(0.10)	0.05	(0.11)	0.04	(0.11)
średnie	0.05	(0.09)	0.05	(0.09)	-0.02	(0.09)	-0.03	(0.09)
podstawowe	-0.13	(0.16)	-0.07	(0.16)	-0.33*	(0.19)	-0.26	(0.19)
uczeń/student	-0.14	(0.10)	-0.10	(0.10)	0.17	(0.13)	0.22*	(0.13)
Czas od ukończenia 15 lat do zawarcia pierwszego związku	0.08	(0.07)	0.08	(0.07)	-0.03	(0.07)	-0.03	(0.07)
Czas od utworzenia pierwszego związku	0.05	(0.07)	0.04	(0.06)	-0.05	(0.07)	-0.04	(0.07)
Obecnie w związku małżeńskim	-0.02	(0.10)	-0.04	(0.10)	-0.01	(0.11)	-0.02	(0.10)
Obecnie pracuje	-0.02	(0.07)	-0.03	(0.07)	0.04	(0.13)	-0.06	(0.13)
Religijność	0.24***	(0.07)	0.18**	(0.08)	0.27***	(0.07)	0.21***	(0.08)
Background rodzinny								
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	-0.13	(0.13)	-0.04	(0.14)	-0.06	(0.14)	0.06	(0.14)
średnie	-0.03	(0.08)	0.04	(0.09)	0.01	(0.09)	0.08	(0.09)
podstawowe	-0.13*	(0.07)	-0.13*	(0.07)	-0.01	(0.10)	-0.12	(0.10)
Rodzice rozwiedzeni	-1.10***	(0.18)	-0.92***	(0.21)	-0.64***	(0.24)	-0.46*	(0.25)
Czas dojazdu ro domu rodziców (w godz.)	-0.00	(0.01)	-0.00	(0.01)	-0.03*	(0.02)	-0.03*	(0.01)
Korelacja reszt w obu równaniach			0.33*	(0.17)			0.53***	(0.20)
Logarytm wiarygodności	-2328.2		-3117.3		-1719.2		-2308.9	
N	1452		1452		972		972	

Częstotliwość spotkań z rodzicami wśród kobiet i mężczyzn								
	standard probit model for women		model with selection correction for women		standard probit model for men		model with selection correction for men	
	coef	s.e	coef	s.e	coef	s.e	coef	s.e
Typ pierwszego związku (ref. małżeństwo)								
kohabitacja	-0.39***	(0.08)	0.93***	(0.15)	-0.17*	(0.09)	-0.20	(0.65)
Indywidualne charakterystyki								
wiek	-0.06	(0.07)	-0.02	(0.06)	0.06	(0.08)	0.06	(0.08)
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	-0.17	(0.11)	-0.26**	(0.10)	-0.28**	(0.12)	-0.28**	(0.12)
średnie	0.00	(0.09)	-0.01	(0.09)	-0.08	(0.10)	-0.08	(0.10)
podstawowe	-0.09	(0.18)	-0.24	(0.17)	0.40*	(0.21)	0.40*	(0.22)
uczeń/student	-0.09	(0.10)	-0.15	(0.10)	0.08	(0.15)	0.08	(0.15)
Czas od ukończenia 15 lat do zawarcia pierwszego związku	0.05	(0.07)	0.05	(0.06)	-0.07	(0.08)	-0.07	(0.08)
Czas od utworzenia pierwszego związku	0.05	(0.07)	0.05	(0.06)	-0.05	(0.08)	-0.05	(0.08)
Obecnie w związku małżeńskim	0.21*	(0.11)	0.20**	(0.09)	0.21	(0.13)	0.21	(0.13)
Obecnie pracuje	0.02	(0.07)	0.04	(0.07)	0.02	(0.15)	0.02	(0.17)
Religijność	-0.12	(0.08)	0.02	(0.06)	0.02	(0.08)	0.01	(0.09)
Background rodzinny								
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	0.01	(0.14)	-0.20	(0.14)	-0.01	(0.16)	-0.01	(0.19)
średnie	-0.05	(0.08)	-0.22***	(0.08)	-0.08	(0.10)	-0.08	(0.11)
podstawowe	-0.24***	(0.08)	-0.16**	(0.08)	-0.05	(0.11)	-0.06	(0.14)
Rodzice rozwiedzeni	0.18	(0.20)	-0.27	(0.20)	0.26	(0.29)	0.26	(0.31)
Czas dojazdu ro domu rodziców (w godz.)	-0.16***	(0.02)	-0.14***	(0.02)	-0.46***	(0.04)	-0.46***	(0.04)
Korelacja reszt w obu równaniach			-1.02***	(0.20)			0.02	(0.40)
Logarytm wiarygodności	-1437.9		-2222.6		-926.5		-1518.8	
N	1452		1452		972		972	

Prawdopodobieństwo otrzymania transferów wśród kobiet i mężczyzn								
	standard probit model for women		model with selection correction for women		standard probit model for men		model with selection correction for men	
	coef.	s.e.	coef.	s.e.	coef.	s.e.	coef.	s.e.
Typ pierwszego związku (ref. małżeństwo)								
kohabitacja	0.02	(0.12)	1.04***	(0.37)	0.14	(0.15)	-0.28	(0.83)
Indywidualne charakterystyki								
wiek	0.11	(0.11)	0.12	(0.10)	0.22	(0.14)	0.20	(0.14)
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	0.21	(0.18)	0.10	(0.17)	0.02	(0.21)	0.02	(0.21)
średnie	0.26*	(0.16)	0.24	(0.15)	0.21	(0.18)	0.19	(0.18)
podstawowe	0.25	(0.28)	0.10	(0.27)	-0.56	(0.44)	-0.53	(0.45)
uczeń/student	0.12	(0.14)	0.04	(0.14)	0.50***	(0.18)	0.53***	(0.18)
Czas od ukończenia 15 lat do zawarcia pierwszego związku	-0.14	(0.11)	-0.12	(0.10)	-0.26*	(0.14)	-0.25*	(0.14)
Czas od utworzenia pierwszego związku	-0.16	(0.11)	-0.14	(0.10)	-0.28**	(0.14)	-0.27**	(0.14)
Obecnie w związku małżeńskim	-0.03	(0.16)	0.03	(0.15)	0.02	(0.18)	0.02	(0.18)
Obecnie pracuje	-0.15	(0.11)	-0.12	(0.11)	-0.79***	(0.19)	-0.83***	(0.19)
Religijność	0.10	(0.12)	0.20*	(0.11)	-0.11	(0.13)	-0.13	(0.13)
Background rodzinny								
wykształcenie (ref. zawodowe)								
wyższe	0.64***	(0.18)	0.44**	(0.19)	0.64***	(0.21)	0.69***	(0.22)
średnie	0.15	(0.13)	0.01	(0.13)	0.22	(0.16)	0.24	(0.16)
podstawowe	0.03	(0.13)	0.03	(0.12)	0.23	(0.19)	0.16	(0.24)
Rodzice rozwiedzeni	0.18	(0.27)	-0.13	(0.28)	-0.33	(0.51)	-0.26	(0.52)
Czas dojazdu ro domu rodziców (w godz.)	0.00	(0.02)	-0.00	(0.01)	0.04*	(0.02)	0.04	(0.02)
Korelacja reszt w obu równaniach			-0.67**	(0.29)			0.26	(0.54)
Logarytm wiarygodności	-428.6		-1217.6		-248.3		-840.5	
N	1452		1452		972		972	

Wpływ kohabitacji na relacje z rodzicami- podsumowanie

Miara jakości relacji z rodzicami	kobiety	mężczyźni
Satysfakcja ze stosunków z matką	-	-
Satysfakcja ze stosunków z ojcem	-	-
Częstotliwość spotkań z rodzicami	+	-
Otrzymywanie transferów od rodziców	+	brak wpływu

- ▶ kohabitacja ma negatywny wpływ na jakość relacji z rodzicami mierzoną za pomocą wskaźników odnoszących się do subiektywnej oceny tych relacji wśród młodych osób
- ▶ kohabitacja nie ma jednoznacznego wpływu na częstotliwość spotkań z rodzicami i prawdopodobieństwo otrzymywania wsparcia materialnego od rodziców

DZIEKUJĘ ZA UWAGĘ !
uwagi, komentarze:
anna.baranowska@sgh.waw.pl
